

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination January – 2017

- સૂચના :**
1. તમામ પ્રશ્નોના જવાબ ફરજિયાત છે.
 2. જ્યાં સુધી ખંડનિરીક્ષક ન જણાવે ત્યાં સુધી જવાબ લખવાનું શરૂ કરવું નહિ.
 3. જવાબપત્રકની પાછળ આપેલ સૂચનાઓ કાળજીપૂર્વક વાંચ્યા બાદ જવાબ લખવાનું શરૂ કરવું.
 4. પરીક્ષાર્થીઓએ પ્રશ્નપત્ર અને જવાબપત્ર બંને ખંડ-નિરીક્ષકને એક સાથે પરત કરવાનું અનિવાર્ય છે. આથી કોઈપણ પરીક્ષાર્થીએ પ્રશ્નપત્ર પોતાની સાથે લઈ જવાનો આગ્રહ રાખવો નહિ. પ્રશ્નપત્ર સાથે લઈ જનાર વિદ્યાર્થી આ પરીક્ષા માટે ગેરલાયક ઠરશે.
 5. વૈકલ્પિક પસંદગીના દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર માટે ચાર વિકલ્પ જણાવ્યા છે. જેમાંથી એક સાચો હોવાની શક્યતા છે. સાચો જવાબ પસંદ કરી જવાબપત્રકમાં યોગ્ય ખાનામાં (x) નિશાની કરો.
 6. જે વિદ્યાર્થી પોતાનો સાચો નોંધણી નંબર નહીં દર્શાવે તેનું પરિણામ રદ થશે.

નોંધણી નંબર: _____

Course	: CES	Date	: 08-Jan-17
Subject Code	: TS-05	Time	: 11:00 TO 2:00
Subject Name	: પારસ્પરિકતા, પર્યાવરણ અને પ્રવાસ	Duration	: 03 Hours
		Max. Marks	: 70

- 1 જે ઉપભોક્તાઓ ફક્ત વનસ્પતિઓનો આહાર તરીકે ઉપયોગ કરતાં હોય તેને કેવા ઉપભોક્તાઓ કહેવાય?
(A) શાકાહારી (B) માંસાહારી (C) સર્વાહારી (D) એકપણ નહીં
- 2 જૈવિક સંગઠનને એના સમગ્ર જીવનકાળ દરમિયાન અસર કરનાર દરેક પરિબલને શું કહેવાય?
(A) વાતાવરણ (B) આવરણ (C) પર્યાવરણ (D) જીવાવરણ
- 3 જીવનની મૂળભૂત અને પ્રાથમિક જરૂરિયાત શું છે?
(A) ઊર્જા (B) સૂર્યપ્રકાશ (C) રહેઠાણ (D) A અને B
- 4 પ્રકાશસંશ્લેષણની પ્રક્રિયા દરમિયાન વનસ્પતિ કયા વાયુનો ઉપયોગ કરે છે?
(A) ઓક્સિજન (B) કાર્બન ડાયોક્સાઈડ (C) નાઈટ્રોજન (D) હાઈડ્રોજન
- 5 વિષુવવૃત્ત પર હવામાન કેવું હોય છે?
(A) ખૂબ જ ગરમ (B) ખૂબ જ ઠંડું (C) ઠંડું (D) ગરમ
- 6 વનસ્પતિઓ તેમજ અન્ય સમુદાયોને જરૂરી એવાં ખનીજતત્વોનો સંગ્રહ કોણ કરે છે?
(A) વાતાવરણ (B) પાણી (C) જમીન (D) પથ્થર
- 7 દરેક સંગઠન જૈવિક અને _____ બાબતોને પરસ્પર સાંકળતી એક આખીય રચનાનો ભાગ છે.
(A) અજૈવિક (B) પરિસ્થિતિ વિજ્ઞાન (C) પર્યાવરણ (D) પારિતંત્ર
- 8 વનસ્પતિની બાષ્પોસર્જનની પ્રક્રિયા શેનાથી અસર પામે છે?
(A) પાણી (B) વાતાવરણ (C) જમીન (D) પવન
- 9 હવામાન, તાપમાન, અવક્ષેપણ, મૌસમીય વિષમતા અને પવન એ સમપર્યાવરણીય પ્રદેશોની રચનાને અસર કરતાં પરિબલો કયા છે?
(A) માધ્યમિક (B) પ્રાથમિક (C) નકારાત્મક (D) હકારાત્મક
- 10 પ્રવાસન ઉદ્યોગ એ _____
(A) રોજગારી પેદા કરે છે (B) વિદેશી ચલણ કમાવી આપે છે (C) મૂડીરોકાણને પ્રોત્સાહન આપે છે (D) ઉપરના બધા જ

- 11 'કુદરતનું કાર્ય માનવજાતિની સેવા કરવાનું જ છે તેથી કુદરતનું શોષણ કરવું તે કાયદેસરનો અને કુદરતી અધિકાર છે.' આ માન્યતા કોની છે.
 (A) જ્યુડો - મિસ્ત્રી (B) ચાર્લ્સ ડાર્વિન (C) આલ્ફ્રેડ વાલે (D) જહોન
- 12 સમગ્ર વિશ્વના દેશોમાં પર્યાવરણીય કટોકટીના કયા પાસાઓનો આપણે સામનો કરી રહ્યા છીએ?
 (A) વૈજ્ઞાનિક (B) તકનિકી (C) ભૌગોલિક (D) ઉપરના બધા જ
- 13 એન્ટાર્ટિકામાં પ્રવાસન નૌકાઓ કયરો ક્યાં ઠાલવે છે?
 (A) પાણીમાં (B) જમીન પર (C) ભૂગર્ભમાં (D) દરિયામાં
- 14 કોણ અમેરિકાથી શરૂ થતાં અર્થસભર પ્રવાસમાં જોડાઈને પ્રવાસ કરે છે?
 (A) નિવૃત્ત વ્યક્તિઓ (B) મહિલાઓ (C) A અને B (D) એકપણ નહીં
- 15 ભારતીય પરંપરા 'કળા' ના ત્રણ પાસાઓ એકબીજા સાથે
 (A) સંકળાયેલ નથી (B) સંકળાયેલા છે (C) સ્વતંત્ર છે (D) એકપણ નહીં
- 16 પર્યાવરણની સુરક્ષા માટેની મહત્વની વિભાવના કઈ છે?
 (A) ક્ષમતા શક્તિ (B) પ્રવાસન પ્રવૃત્તિ (C) ભૌતિક પર્યાવરણ (D) ઉપરના બધા જ
- 17 કયા દસકાવાળા યુગલો મહદઅંશે સ્વતંત્ર અર્થસભર પ્રવાસીઓ હોય છે?
 (A) 10 થી 20 (B) 40 થી 50 (C) 30 થી 40 (D) 50 થી 60
- 18 ભારતીય ગૃહોમાં કોને રહેઠાણના અનિવાર્ય અંશ તરીકે ગણવામાં આવેલ છે.
 (A) વૃક્ષ (B) તુલસી (C) પીપળો (D) ફૂલ
- 19 હરિતગૃહની અસરમાં ભાગ ભજવનાર વાયુઓ કેટલા છે?
 (A) ત્રણ (B) ચાર (C) પાંચ (D) છ
- 20 મનુષ્યો તેમની આસપાસના પરિસરમાંની વનસ્પતિ અને _____ નો ઉપયોગ કરતાં રહ્યા છે.
 (A) જમીન (B) પ્રાણીસૃષ્ટિ (C) ભૂપૃષ્ઠ (D) વાતાવરણ
- 21 જ્યારે માનવ વસ્તી ઝડપથી વધી રહી હોય ત્યારે શાનો વિનાશ અનિવાર્ય બાબત છે.
 (A) પર્યાવરણ (B) માનવી (C) ઉદ્યોગો (D) એકપણ નહીં
- 22 વધુને વધુ મોટી સંખ્યામાં જીવવાની તથા આગળના લોકોએ ભોગવેલા હોય તેથી વધુ જીવનધોરણથી જીવવાની મનુષ્યની ઈચ્છાને પરિણામે શાની સમસ્યા ઉદભવે છે?
 (A) પૂરવઠાની (B) પર્યાવરણ (C) માંગની (D) એકપણ નહીં
- 23 સંસ્થાનવાદ અને સામ્રાજ્યવાદ ઉપરાંત શેનાથી પર્યાવરણ પર જોખમ ઊભુ થાય છે.
 (A) સર્વોપરિતા માટેના યુદ્ધ (B) નફા માટેની ગાંડી દોટ (C) વિશ્વ યુદ્ધો (D) ઉપરના બધા જ
- 24 વિકાસમાં પ્રવાસનની ભૂમિકાના પૃથક્કરણના મુખ્ય અભિગમો કેટલા છે?
 (A) બે (B) ત્રણ (C) પાંચ (D) છ
- 25 મોટર વાહન અને ખનીજતેલ સહિત કયો ઉદ્યોગ આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારના ત્રણ મહત્વના પ્રકારો પૈકીનો એક છે?
 (A) દરિયાઈ વ્યવહાર (B) પ્રવાસન (C) લોખંડ (D) કાપડ
- 26 પ્રવાસન ઉદ્યોગ રોજગારી ઉત્પન્ન કરવાની સાથે સાથે -----
 (A) મૂડી રોકાણને પ્રોત્સાહન આપે છે (B) વિદેશી ચલણ કમાવી આપે છે
 (C) નાના ધંધા રોજગારના વિકાસ માટે તકો પૂરી પાડે છે (D) ઉપરના બધા જ
- 27 વર્તમાન વિશ્વમાં દ્રરિઝમ એ સૌથી વધુ મહત્વની સામાજિક અને _____ પ્રવૃત્તિઓ બની રહી છે.
 (A) આર્થિક (B) સાંસ્કૃતિક (C) A અને B (D) એકપણ નહીં
- 28 ભારતીય મૌખિક પરંપરામાં કોને એક જીવંત અસ્તિત્વ તરીકે માનવામાં આવ્યું છે.
 (A) પર્યાવરણ (B) વાતાવરણ (C) આવરણ (D) જીવાવરણ

- 29 કુદરતી સંશોધનો માટેની માનવીની જરૂરિયાતોનું સૌથી વધુ વિસ્તરણ ક્યારે થયું?
 (A) ઔદ્યોગિક ક્રાંતિ પછી (B) ઔદ્યોગિક ક્રાંતિ પહેલાં (C) 1540 (D) 2001
- 30 પ્રાચીન ભારતીય મૌખિક પરંપરામાં વિશ્વને કેટલા ભાગમાં વિભાજીત કરાયું છે?
 (A) બે (B) ત્રણ (C) ચાર (D) પાંચ
- 31 ભારતીય વૈશ્વિક દૃષ્ટિમાં તેમજ અન્ય પ્રાચીન સંસ્કૃતિઓમાં પૃથ્વી પર જીવની ઉત્પત્તિ શેમાંથી થાય છે?
 (A) નિર્જીવ ખનીજો (B) શાશ્વત પાણી (C) પ્રાણીજન્ય પદાર્થો (D) વાયુ
- 32 નકારાત્મક, સામાજિક અને પર્યાવરણીય અસરોને ઘટાડીને વધુમાં વધુ આર્થિક લાભ મળી શકે એ રીતે વ્યવસ્થિત ગોઠવણી વાળો ઉદ્યોગ એટલે ----
 (A) ટકાઉ પ્રવાસન (B) પ્રવાસન (C) દૂરિઝમ (D) ઉપરના બધા જ
- 33 સાંસ્કૃતિક ઉત્સવ પ્રવાસ, અધ્યયન પ્રવાસ, વિકાસ પ્રોજેક્ટનો પ્રવાસ એકબીજા સાથે -----
 (A) ગાઢ રીતે સંકળાયેલ છે (B) સંકળાયેલ નથી (C) કોઈ જ સંબંધ નથી (D) એકપણ નહીં
- 34 રાષ્ટ્રીય સરકાર તથા પ્રાદેશિક સરકાર પ્રવાસનની વિસ્તરતી દુનિયામાં શેના ઉપર ખૂબ જ અધિક ધ્યાન આપે છે.
 (A) નફો (B) યોગ્ય આયોજન (C) આવક (D) ખર્ચ
- 35 વિકાસ પ્રોજેક્ટનો પ્રવાસ, સાંસ્કૃતિક ઉત્સવ પ્રવાસ અને અધ્યયન પ્રવાસ એકબીજા સાથે ગાઢ રીતે સંકળાયેલા છે આ વિધાન
 (A) સાચું છે (B) ખોટું છે (C) યોગ્ય નથી (D) એકપણ નહીં
- 36 જેઈમ્સ આર. મેકગ્રોમોરે 'ટકી શકે તેવો વિકાસ' નામનો લેખ કઈ સંવત્સરમાં પ્રસિદ્ધ કર્યો?
 (A) 1992 (B) 1994 (C) 1993 (D) 1991
- 37 પ્રવાસનની વિસ્તરતી દુનિયામાં તેના યોગ્ય આયોજન ઉપર ખૂબ જ અધિક ધ્યાન કઈ સરકાર આપે છે?
 (A) રાષ્ટ્રીય (B) પ્રાદેશિક (C) આંતરરાષ્ટ્રીય (D) A અને B
- 38 પ્રવાસન એ અન્ય ઉદ્યોગની જેમ કઈ અર્થવ્યવસ્થાને પ્રભાવિત કરે છે?
 (A) પ્રાદેશિક (B) રાષ્ટ્રીય (C) ક્ષેત્રીય (D) ઉપરના બધા જ
- 39 ભેજવાળા પ્રદેશો અને કવિધ પ્રકારની વનસ્પતિ અને પ્રાણી સૃષ્ટિનું _____ છે.
 (A) ઉત્પત્તિ બિંદુ (B) પર્યાવરણ (C) પર્યટકો (D) ઉપરના બધા જ
- 40 પ્રવાસીઓને આવકારતાં સમુદાયોની વસ્તી એ પર્યટકોના આવન-જાવન તથા કોની સાથે સંકળાયેલી હોય છે?
 (A) આવક (B) રહેઠાણ (C) ખર્ચ (D) ભાડું
- 41 સર્વ આંતર માળખાકીય સુવિધાઓનો વિકાસ ભવનની કઈ બાજુ કરવો જોઈએ?
 (A) ડાબી બાજુ (B) જમણી બાજુ (C) ચારે બાજુ (D) વચ્ચે
- 42 જો દેશના કેટલાક ભાગોમાં પ્રવાસન વિકસિત કરવામાં આવે તો ભૌગોલિક દૃષ્ટિએ _____ વિકૃતિઓ ઉત્પન્ન થઈ શકે છે.
 (A) આર્થિક (B) સામાજિક (C) રાજકીય (D) રાષ્ટ્રીય
- 43 પરંપરાગત રીતે પ્રવાસનને કેવી પ્રવૃત્તિ ગણવામાં આવે છે?
 (A) સામાજિક (B) માનવીય (C) સરકારી (D) આર્થિક
- 44 ખાનગી પ્રવાસન સંચાલકોને મુખ્યત્વે શેમાં નિસબત હોય છે?
 (A) આવક (B) ખર્ચ (C) નફો (D) પ્રવાસન
- 45 વિધેયાત્મક પર્યાવરણીય અસરો ક્યારે પેદા થઈ શકે?
 (A) પ્રવાસનનું યોગ્ય આયોજન કરવામાં આવે (B) પ્રવાસનનો વિકાસ કરવામાં આવે
 (C) પ્રવાસનનું વ્યવસ્થાપન કરવામાં આવે (D) ઉપરના બધા જ
- 46 જુદાજુદા સંભવિત પ્રવાસન વિસ્તારોમાં કુદરતી, માનવ – સર્જિત અને અન્ય સ્થાનીય લાભોના સંશોધનો કેવા હોય છે?
 (A) સમતુલિત (B) અસમતુલિત (C) નિશ્ચિત (D) ઉપરના બધા જ
- 47 ભારતમાં મોટી સંખ્યામાં સ્થપાયેલા કુદરતી અનામત સ્થાનોનો નિભાવ મહદઅંશે કોની આવકમાંથી થઈ રહેલ છે?

- (A) પ્રવાસીઓ (B) પ્રવાસ-આયોજકો (C) ફક્ત - A (D) A અને B
- 48 કયા દેશમાં 'સેન્ટ ક્લોરિસ નેચરલ પાર્ક' ને પ્રવાસીઓ માટે ખુલ્લા મૂકી દઈને વન્ય જીવન માટે અસરકારક સુરક્ષા ઉપલબ્ધ કરી છે.
- (A) દક્ષિણ અમેરિકા (B) ઉત્તર અમેરિકા (C) મધ્ય આફ્રિકા (D) ઉત્તર આફ્રિકા
- 49 વહીવટને વધારે પ્રતિનિધિત્વપૂર્ણ બનાવવા માટે પર્યાવરણ મંત્રાલયે કયો વિચાર અમલમાં મૂક્યો છે?
- (A) માર્ગદર્શિક (B) માર્ગદર્શન (C) વનમુખિયા (D) માર્ગદર્શક
- 50 આજે વિદેશી ટેકનિશ્યનની સેવાઓ ભાડે લેવા માટે મંજૂરી _____
- (A) લેવી પડતી નથી (B) લેવી પડે છે (C) મળતી નથી (D) મળે છે
- 51 પર્વતીય શહેરમાં પ્રવાસીઓના એક પ્રવાસન જગ્યાએથી જવા - આવવા માટે કયા નેટવર્કનો ઉપયોગ એક નવી બાબત હશે.
- (A) મોબાઈલ (B) રેલ્વે (C) રોપ-વે (D) હવાઈ માર્ગ
- 52 ખજૂરાહો અત્યારે ભારતના _____ ઐતિહાસિક સ્થાનો પૈકીનું એક ગણાય છે.
- (A) શ્રેષ્ઠ (B) મોંઘા (C) A અને B (D) એકપણ નહીં
- 53 કઈ સરકાર પ્રવાસનની વિસ્તરતી દુનિયામાં તેના યોગ્ય આયોજન ઉપર ખૂબ જ અધિક ધ્યાન આપે છે?
- (A) પ્રાદેશિક (B) રાષ્ટ્રીય (C) A અને B (D) એકપણ નહીં
- 54 પૂર્વ સંસ્થાનિક સમયમાં ગ્રામ પરિષદ પોતે જ મોટા ભાગે કઈ બાબતને નિયંત્રિત કરતી હતી?
- (A) આર્થિક (B) સામાજિક (C) A અને B (D) એકપણ નહીં
- 55 અમુક સ્થળો, વિસ્તારો તેમજ એકંદર કુદરત સંસાધન સંપત્તિનું આયોજિત રીતે વ્યવસ્થાપન કરવું એટલે
- (A) સાચવણ (B) ગોઠવણ (C) આયોજન (D) સંચાલન
- 56 કયો ઉદ્યોગ એ વિશિષ્ટ સેવાલક્ષી ઉદ્યોગ છે?
- (A) કાપડ (B) પ્રવાસન (C) વાહન (D) લોખંડ
- 57 જે-તે પ્રદેશની જમીનના ભીનાશવાળા કે ભેજયુક્ત ટુકડાને શું કહેવાય?
- (A) ભેજવાળો પ્રદેશ (B) સૂકો પ્રદેશ (C) A અને B (D) એકપણ નહીં
- 58 પ્રવાસનના સમગ્ર વિકાસ માટે દેશનાં જુદાજુદા વિસ્તારોમાં કેવા પ્રમાણમાં વિકાસ થવો જોઈએ?
- (A) વધતા (B) ઘટતાં (C) સરખાં (D) જુદા જુદા
- 59 દેશના ઐતિહાસિક વારસાને જાળવવા માટે પ્રોત્સાહન અને સહાય પૂરી પાડવામાં સાધનરૂપ બની રહ્યું છે.
- (A) ધાર્મિક સ્થળો (B) પર્યટકો (C) પ્રવાસન (D) વાહનો
- 60 1950 ના દશકમાં ભારતમાં લગભગ કેટલા પ્રવાસીઓ આવ્યા હતા?
- (A) 1700 (B) 17,000 (C) 1,70,000 (D) 70,000
- 61 ભારતમાં હોટલો અને પ્રવાસન સાથે સંબંધિત ઉદ્યોગોમાં વિદેશી રોકાણ માટેની પદ્ધતિઓ કેવી બનાવવામાં આવી છે?
- (A) સરળ (B) અઘરી (C) કંટાળાજનક (D) નફાકારક
- 62 વર્તમાનમાં હવા, જમીન અને પાણીના પ્રદૂષણમાં રસાયણો અને રાસાયણિક કચરાથી થયેલો વિકાસ કેવો છે?
- (A) લાભદાયી (B) ઘાતકી (C) નકારાત્મક (D) હકારાત્મક
- 63 કેટલાક સ્થાનિક પ્રવાસી ઋતુ દરમિયાન _____ તરીકે તેમજ પ્રવાસીઓને પરંપરાગત વાહનવ્યવહારના સાધનો દ્વારા મુસાફરી કરાવે છે.
- (A) પ્રવાસી ગાઈડ (B) સંરક્ષક (C) વેપારી (D) એકપણ નહીં
- 64 ઉત્ક્રમણીય પ્રકૃતિના પરિવર્તનોની અસર કેવી હોય છે?
- (A) લાંબાગાળાની (B) ટૂંકાગાળાની (C) મધ્યમ ગાળાની (D) ઉપરના બધા જ
- 65 શાનો સંદર્ભમાં જે-તે વિસ્તારમાં પેદા થતાં વૈવિધ્યપૂર્ણ છોડ-ઝાડ સાથે હોય છે.
- (A) વન્યજીવન (B) વનસ્પતિ (C) શાકાહારી (D) તૃણલક્ષી

- 66 ચેમ્પિયન અને શેઠે 1968 માં જંગલની વનસ્પતિ જગતના મુખ્ય પ્રકારો કેટલા દર્શાવ્યા છે?
(A) ત્રણ (B) ચાર (C) પાંચ (D) સાત
- 67 બંગાળના ઉપસાગરમાં કયા ટાપુ આવેલા છે?
(A) આંદામાન (B) નિકોબાર (C) A અને B (D) હિમાલય
- 68 આપણા દેશમાં શાનો વિકાસ કરવા માટે એક કાર્ય યોજના સૂચવવામાં આવી?
(A) ખેતી (B) ઉદ્યોગ (C) પ્રવાસન (D) સંદેશા વ્યવહાર
- 69 કયા રાજ્યની પાસે લાંબો દરિયા કિનારો, જંગલ આચ્છાદિત મોટો વિસ્તાર અને સારી આબોહવા છે?
(A) કર્ણાટક (B) ગુજરાત (C) રાજસ્થાન (D) મધ્યપ્રદેશ
- 70 વન્યજીવના રહેઠાણનો વિનાશ શેના કારણે થયો છે?
(A) ખેતીનો વિકાસ (B) ઉદ્યોગીકરણ (C) શહેરીકરણ (D) ઉપરના બધા જ
-